

Týždeň od 15. do 21. decembra 2019

ZLÉ ROZHODNUTIA – A ČO ĎALEJ?

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Neh 13,23–25; 5Moj 7,3.4; 2Kor 6,14; Ezdráš 9 a 10; 1Kor 7,10–17

ZÁKLADNÝ TEXT

„A vrael som: Môj Bože, pýrim sa a hanbím sa pozdvihnúť svoju tvár k tebe, môj Bože, lebo naše neprávosti nám prerástli cez hlavu a naše previnenia siahajú až po nebesia.“ (Ezd 9,6)

Ezdráš a Nehemiáš sa stali vodcami v spoločenstvách, v ktorých sa stali normou zmiešané manželstvá s ľuďmi nepochádzajúcimi z Izraela. Obaja vodcovia sa tým veľmi trápili, keďže sa usilovali viesť národ k blízkemu vzťahu s Bohom. Uvedomovali si negatívny vplyv, ktorý mali na Izraelitov uctievatelia modiel a ľudia neveriaci v Hospodina. Videli hrozivé následky takéhoto konania v dejinách židovského národa. Kanaánske náboženstvá čoraz viac ovplyvňovali židovský národ, až sa bálovia a aštarty uctievali takmer na každom vyvýšenom mieste. Netreba zabúdať ani na ničivý vplyv, ktorý mali na rodinu a manželských partnerov ich neveriaci partneri. Bileám radil Moábčanom, aby k Izraelitom poslali svoje ženy. Uistil ich, že keď si ich Izraeliti vezmú za svoje manželky, určite sa odvrátia od svojho Boha (pozri 4Moj 31,15.16). Nanešťastie mal pravdu. Nielenže sa manželskí partneri navzájom ovplyvňujú, ale vplýva to aj na vieru ich detí.

Čo sa Ezdráš a Nehemiáš rozhodli urobiť so zmiešanými manželstvami Izraelitov? Nevšímali si ich, alebo sa ostro postavili proti nim? Tento týždeň budeme sledovať, ako Ezdráš a Nehemiáš pristúpili k riešeniu tohto celonárodného problému.

PROBLÉM A NEHEMIÁŠOVA REAKCIA

²³V tých istých dňoch som videl Júdovcov, ktorí sa oženili s Ašdódankami, Amónčankami a Moábčankami. ²⁴Polovica ich detí hovorila po ašdódsky a nevedeli hovoriť po judsky, iba rečou niektorého iného národa. ²⁵Preto som ich pokarhal, zllorečil som im, niektorých mužov som zbil, šklbal som ich a zaprisahával na Boha: Nevydávajte svoje dcéry za ich synov a neberte ich dcéry pre svojich synov ani pre seba! (Neh 13,23–25)

Uvažuj o texte Neh 13,23–25. Pokús sa vlastnými slovami zhrnúť, aký problém vznikol a ako ho Nehemiáš riešil.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Keďže deti nehovorili aramejsky (jazyk používaný počas exilu) ani hebrejsky, nemohli rozumieť učeniu Písma. Išlo o vážny problém, ktorý mohol viesť k prekúreniu alebo dokonca k strate znalosti Božieho zjavenia. Zákonníci a kňazi vykladali Tóru väčšinou v aramejčine, aby jej rozumelo čo najviac ľudí. Keďže matky pochádzajúce z okolitých národov aramejsky nevedeli a boli to hlavne ony, na kom spočívala starostlivosť o potomstvo, neprekvapí nás, že ich deti nehovorili jazykom svojich otcov. Prostredníctvom jazyka, ktorým hovoríme, sa dozvedáme o základných konceptoch fungovania danej kultúry. Strata znalosti biblického jazyka znamenala v tom čase stratu ich identity. Pre Nehemiáša bolo preto nemysliteľné, aby rodiny strácali kontakt s Božím slovom, a tým strácali spojenie so živým Hospodínom, Bohom Izraelitov.

Teológovia poukazujú na to, že Nehemiášovo konanie viedlo pravdepodobne k verejnému zahanbeniu ľudí, čo bolo v tom čase súčasťou určeného trestu. Keď sa v texte hovorí, že Nehemiáš ich „pokarhal“, nemali by sme si pod tým predstaviť vulgárny jazyk ani rôzne nadávky. „Zlorečenie“, o ktorom sa v texte hovorí, sa pravdepodobne vzťahuje na prekliatia v 5. Mojžišovej 28, ktoré mali dopadnúť na tých, čo porušia zmluvu s Hospodínom. Je možné, že Nehemiáš si vybral práve tieto slová Písma preto, aby ľudia pochopili svoje zlé rozhodnutia a ich dôsledky.

Okrem toho, keď text hovorí, že Nehemiáš „niektorých mužov... zbil a šklbal“ (Neh 13,25), nemali by sme si ho predstaviť ako zúrivca konajúceho v návale zlosti. Treba si uvedomiť, že aj toto bolo súčasťou predpísaného verejného trestu. Takéto konanie Nehemiáš použil iba proti „niektorým“ z nich. Veľmi pravdepodobne sa tak postavil len voči tým, čo také správanie obhajovali alebo k nemu viedli iných. Nehemiáš tento extrémny nástroj uplatnil preto, aby ľudí páchajúcich a obhajujúcich zlo verejne zahanbil. Nehemiáš sa chcel uistiť, že ľudia pochopia závažnosť svojich rozhodnutí a následky, ktoré to prinesie.

■ **Čo by si mal urobiť, keď sa ti zdá, že niekto v cirkvi nekoná správne?**

APLIKÁCIA

NEHEMIÁŠOVO PRÍSNE NAPOMENUTIE

²⁶Či nezhešil týmto izraelský kráľ Šalamún? Medzi mnohými národmi nebolo kráľa, ako bol on, bol miláčikom svojho Boha a on ho ustanovil za kráľa nad celým Izraelom, a predsa aj jeho zvedli na hriech ženy cudzinky. ²⁷Či musíme o vás počúvať, že páchate všetko veľké zlo a že ste sa spreneverili svojmu Bohu, keď sa ženíte s cudzinkami? (Neh 13,26.27)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o texte Neh 13,26.27. O čom hovoria tieto verše? Čo sa z tohto príbehu môžeš naučiť o nebezpečenstve, ktoré nám hrozí, keď sa odchyľime od správnej cesty?

Počas storočí robili Izraeliti v oblasti partnerských vzťahov rovnako zlé rozhodnutia ako kedysi Šalamún. K čoraz väčšiemu pádu do hriechu ho viedli jeho vlastné rozhodnutia. Šalamún spôsobil svoj vlastný úpadok tým, že neposlúchol Božie prikázanie určené kráľom Izraela: „Nesmie mať mnoho žien, aby sa neodvrátilo jeho srdce, a nesmie mať mnoho striebra a zlata.“ (5Moj 17,17) Šalamúnov život môže slúžiť ako záporný príklad: nielenže sa oženil s viac ako jednou ženou, ale čo je ešte závažnejšie (ako poukazuje Nehemiáš), vybral si ženy, ktoré neuctievali Hospodina.

Prečo bolo správne, že Nehemiáš karhal národ za zmiešané manželstvá s pohanmi? Čo k tejto téme hovoria uvedené texty?

1Moj 6,1–4

1Moj 24,3.4

1Moj 28,1.2

5Moj 7,3.4

2Kor 6,14

Prikázanie, ktoré hovorilo o zákaze zmiešaných manželstiev, nijako nesúviselo s nacionalizmom. Zákon sa takto snažil zabrániť prenikaniu modlárstva do spoločenstva vyvoleného ľudu. Ved' napríklad Mojžiš aj Boáz sa síce oženili so ženami z iných národov, ale Midjánka Cipóra aj Moábčanka Rút uctievali ako svojho Boha Hospodina. Zákon o zmiešaných manželstvách sa preto sústreďoval na spájanie sa s tými, ktorí vyznávali inú vieru. Problémom bolo, že ľudia sa v čase Ezdráša a Nehemiáša rozhodli pre manželstvá so ženami, ktoré neverili v Hospodina. Richard M. Davidson vo svojej knihe *Flame of Yahweh (Hospodinov oheň)* uvádza: „Plán pre manželstvo z rajskej záhrady... poukazoval na vzájomne sa doplňujúcu jednotu dvoch partnerov v duchovnom zväzku aj v ostatných dôležitých hodnotách.“ (*Flame of Yahweh*. Peabody: Hendrickson Publishers, 2007, str. 316.) Pohanské manželky z nášho príbehu sa nerozhodli vzdať svojho modloslužobného náboženstva. Rozhodnutie ľudu Nehemiáša pravdepodobne skôr zarmútilo než pobúrilo, pretože pre neho bolo významným nedostatočnej oddanosti Hospodinovi. Biblia nám radí, ako si zachovať vieru v Hospodina a ako rozmnožiť našu spokojnosť a prosperitu. Aj prikázania týkajúce sa manželstvá majú viesť k lepšiemu životu a k vzájomnému povzbudeniu vo viere v Boha.

APLIKÁCIA

■ Čo sa môžeš naučiť z dnešných textov? Ako môžeme dnes vyjadriť svoj nesúhlas s hriechnym konaním, a napriek tomu ľuďom prejavíť lásku a priateľstvo?

EZDRÁŠOVA REAKCIA

¹Ked' sa toto vykonalo, pristúpili ku mne predstavení so slovami: Izraelský ľud ani kňazi, ani leviti sa neoddelili od národov týchto krajín, totiž od Kanaánčanov, Chetitov, Perizzejov, Jebúsejov, Amónčanov, Moábčanov, Egyptanov a Amorejčanov, a konajú podľa ich ohavnosti. ²Vzali si za ženy z ich dcér pre seba i svojich synov a pomiešali sväté potomstvo s národmi tých krajín. Kniežatá a predstavení sa prehrešili dokonca prví. (Ezd 9,1,2)

Prečítaj si text Ezdráš 9. kapitola. Ako Ezdráš reagoval na správy o zmiešaných manželstvách Izraelitov? Vo veršoch Ezd 9,1,2 sa hovorí, že ľudia „sa neoddelili od národov“. Slovo „oddeliť“ je použité aj v nasledujúcich veršoch: 3Moj 10,10; 11;47; 2Moj 26,33 a 1Moj 1,4.6.7.14.18. Čo naznačuje použitie tohto slova o podstate problému zmiešaných manželstiev medzi veriacimi a neveriacimi?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Vodcovia národa oslovili Ezdráša v súvislosti s problémom zmiešaných manželstiev. Pri vymenovaní národov, ktorých sa to týkalo, hovoria o „ohavnostiach“ (Ezd 9,1), čím ukazujú na svoju znalosť Tóry, keďže zoznam národov pochádza priamo z biblického záznamu (pozri napríklad 5Moj 7,1–4). Je zaujímavé, že s touto informáciou prichádzajú za Ezdrášom občianski predstavitelia, keďže aj duchovní vodcovia národa – kňazi a leviti – sa dopúšťali tohto prestúpenia.

„Ked' Ezdráš skúmal, prečo Židia museli ísť do babylonského zajatia, pochopil, že Boha opúšťali hlavne preto, že uzatvárali manželské zväzky s príslušníkmi pohanských národov. Keby boli Židia zachovávali Božie prikázania a neboli by sa spájali so susednými pohanmi, nemuseli zažiť toľko smútku a pokorujúceho príkoria. Keď teraz videl, že poprední muži sa napriek trpkým skúsenostiam opovažujú prestupovať Boží zákon, ktorý ich chránil pred odpadnutím, veľmi sa rozhneval. Pri pomyslení, že Boh vo svojej добрote doprial svojmu ľudu návrat do vlasti, ovládol ho spravodlivý hnev i žiaľ nad ich nevďačnosťou.“ (PK 620; PK /sk/ 328)

Slovo „oddeliť“ sa používa na vyjadrenie protikladných objektov. V skutočnosti poukazuje na úplný rozpor. Ľudia tým vyjadrili svoje poznanie a pochovenie Božieho príkazu, aby zostali oddelení od okolitých národov. Rozumeli, že nikto sa nemôže rozhodnúť zosobašiť s partnerom alebo partnerkou, ktorého/ktovej odlišná viera ovplyvní nielen fungovanie manželstva, ale aj spôsob, akým budú vychovávať svoje deti. Vnímali vážnosť situácie, ktorá v národe nastala.

- Čo môžeš urobiť na zachovanie a posilnenie viery vo svojej rodine alebo v domove, a to aj keď si už v minulosti urobil zlé rozhodnutie?

APLIKÁCIA

EZDRÁŠOVE ROZHODNUTIA A ČINY

¹¹Preto sa teraz vyznajte Hospodinovi, Bohu svojich otcov, urobte mu po vôli a oddelte sa od národov tejto krajiny a od cudziniek! ¹²Celé zhromaždenie odpovedalo veľkým hlasom: Sme povinní urobiť tak, ako nám hovoríš. ...

¹⁹Zaručili sa, že svoje ženy prepustia a že za svoj poklesok obetujú barana zo stáda. (Ezd 10,11.12.19)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si text Ezdráš 10. Ako Ezdráš a vodcovia národa pristúpili k riešeniu problému zmiešaných manželstiev?

Celé zhromaždenie sa spoločne rozhodlo, že od seba vyženú ženy – cudzinky. Je pozoruhodné, že s takýmto krokom súhlasili aj tí, čo si vzali za manželky cudzinky – okrem štyroch mužov, menovite spomenutých vo verši Ezd 10,15. Židia sľúbili, že pošlú preč svoje ženy. Splnenie tohto plánu im trvalo tri mesiace. Napokon poslalo preč svoje manželky celkovo 113 hebrejským mužov (Ezd 10,18–43). Posledný verš 10. kapitoly uvádza, že niektoré z týchto zmiešaných manželstiev už mali deti. Poslať preč manželky aj s deťmi sa nám môže javiť ako nelogické, ba dokonca nesprávne či neetické. Musíme si však uvedomiť, že išlo o mimoriadnu situáciu. V tom špecifickom čase Boh nanovo začína konať s Izraelitmi a oni sa rozhodujú nanovo vstúpiť do zmluvy s ním. Naplno nasledovať Hospodina si vyžadovalo radikálne rozhodnutia a kroky. Vo veršoch Ezd 10,11 a 19 sa nachádzajú slová „oddeliť sa“ (*badal*) a „prepustiť“ (*jaca*), ktoré nie sú na žiadnom inom mieste v Písme použité na označenie rozvodu. Ezdráš by poznal obvyklé slová označujúce rozvod, ale rozhodol sa ich nepoužiť. Je teda zrejmé, že Ezdráš nepokladal tieto manželstvá za platné, nakoľko sa ukázalo, že boli uzavreté v rozpore s ustanoveniami Tóry. Tieto manželstvá boli teda vyhlásené za neplatné, lebo boli v rozpore so zákonom. Z textu nie je jasné, čo sa stalo s manželkami a deťmi a ako toto konanie ovplyvnilo celé spoločenstvo. Podľa vtedajšieho zvyku sa mali bývalí manželia postarať o presťahovanie svojich manželiek a detí. Manželky sa zvyčajne vrátili späť do domu svojich rodičov.

V priebehu času sa však niektorí židovskí muži znova oženili s neveriacimi manželkami a možno sa aj vrátili k svojim pôvodným manželkám, ktoré poslali preč. Krátkodobé trvanie tohto riešenia môžeme pripísať ľudskej prirodzenosti a váhavej či nestálej oddanosti Bohu. Aj tí z nás, čo sa považujú za presvedčených veriacich, musia pripustiť, že do života prichádzajú obdobia, keď je ich vzťah k Bohu vlažný a chodenie s ním môže byť označené ako neuspokojivé. Nanešťastie, veľmi často máme my ľudia problém dať Boha na prvé miesto svojho života.

APLIKÁCIA

■ Akú osobnú skúsenosť máš s „nestálou oddanosťou Bohu“? Čo si sa naučil z takýchto období? Čo ti pomohlo posilniť tvoj vzťah s Bohom?

MANŽELSTVÁ DNES

¹⁰Ženatým a vydatým však prikazujem – nie ja, ale Pán –, aby žena neodchádzala od svojho muža. ¹¹Ak by však aj odišla, nech ostane nevydatá, alebo nech sa zmieri so svojim mužom; a muž nech ženu neprepúšťa! ¹²Ostatným hovorím ja, nie Pán: Ak niektorý brat má neveriacu ženu a ona aj naďalej chce s ním žiť, nech ju neprepúšťa. ¹³A ak niektorá žena má neveriaceho muža a ten chce s ňou aj naďalej spolu žiť, nech ho neopúšťa. ¹⁴Lebo neveriaci muž sa posväčuje skrze ženu a neveriaca žena sa posväčuje skrze brata. Inak by vaše deti boli nečisté, teraz sú však sväté. ¹⁵Ale ak sa neveriaci odlučuje, nech sa odlúči. V takých prípadoch brat alebo sestra nie sú otrocky viazaní, veď Boh nás povolal k pokoju. ¹⁶Veď ako môžeš vedieť, žena, či zachrániš svojho muža? Alebo ako môžeš vedieť ty, muž, či zachrániš svoju ženu? ¹⁷Každý však nech žije tak, ako mu určil Pán, a podľa toho, ako ho povolal Boh. Tak to prikazujem vo všetkých cirkvách. (1Kor 7,10–17)

Na základe toho, čo sme sa dozvedeli z kníh Ezdráš a Nehemiáš o problematike zmiešaných manželstiev, môžeme konštatovať, že:

1. Boh berie manželstvá vážne a mali by sme tak robiť aj my.
2. O svojom budúcom manželskom partnerovi by sme mali uvažovať opatrne a na modlitbe. Boha by sme mali zahrnúť do svojho rozhodovania.
3. Mali by sme sa rozhodnúť pre vernosť Božím princípom, ktoré nás môžu ochrániť pred smútkom a rôznymi problémami.

Preskumaj, ako sa apoštol Pavol stavia k problému zmiešaných manželstiev. Pozorne si preštuduj text 1Kor 7,10–17. Aký by mal byť náš postoj k problematickým manželstvám?

Keďže v Písme nenachádzame žiadne detailné prikázanie súvisiace s manželstvom medzi ľuďmi rôzneho vierovyznania, bolo by veľmi nemúdre zaujať postoj, ktorý ide proti zámerom tohto textu a tvrdiť, že oddelenie sa od neveriaceho partnera je ten najsprávnejší postoj a odporúčať ho ako jediný na základe Ezdrášovho záznamu. Situácia počas života Ezdráša a Nehemiáša bola jedinečná a súvisela s Božou vôľou (Ezd 10,11). Išlo vtedy o celé spoločenstvo Izraelitov, o jeho budúcnosť a uctievanie Hospodina. To všetko bolo v ohrození. Ako uctievači živého Boha, Hospodina, strácali totiž svoju identitu. Vieme napríklad, že v komunite Židov v egyptskej Elefantíne (išlo o súčasníkov Ezdráša a Nehemiáša) vodcovia spoločenstva umožnili zmiešané manželstvá. Čoskoro tam však vzniklo a rozvíjalo sa zmiešané náboženstvo, ktorého základ tvoril Hospodin a jeho pohanská manželka, bohyňa Anat.

V Ezdrášovej dobe bol v ohrození aj rod, z ktorého sa mal narodiť Mesiáš. Preto by táto jednorazová udalosť nemala byť vnímaná ako závažné nariadenie rozdeliť manželstvá a rodiny, kedykoľvek si veriaci vezme neveriaceho. Tento záznam by nás však mal poučiť o tom, akú dôležitosť Boh dáva vyrovnanému vzťahu v manželstve. Satan sa teší, keď sa rozhodneme pre vstup do manželstva s človekom, ktorý nepodporuje našu oddanosť Bohu. Vie totiž, že ak obaja manželskí partneri majú rovnaké presvedčenie, budú silnejší vo svojej misijnej práci pre Boha, než keď je verný len jeden.

Hoci Biblia vystupuje proti manželstvám, ktoré nie sú založené na spoločnom vierovyznaní (2Kor 6,14), nachádzame v nej aj state založené na prejavení milosti a milosrdenstva voči tým, ktorí sa rozhodli inak. Boh tých, ktorí sa zosobášili s neveriacimi, posilňuje, aby mohli zostať verní Bohu aj svojmu partnerovi. Keď sa rozhodneme v rozpore s jeho vôľou, Boh nás neopustí ani nezavrhne. Keď ho prosíme o pomoc, dá nám ju. To samozrejme neznamená, že si môžeme robiť, čo chceme, a potom očakávať, že Boh nás aj napriek tomu požehná. Ale keď prichádzame k Bohu s prosbou a pokorným srdcom, vždy nás počuje. Bez Božej milosti by nebolo žiadnej nádeje pre nikoho z nás, pretože všetci sme hriešnici.

- **Ako by vaše spoločenstvo mohlo pomôcť ľuďom, ktorí prežívajú vo svojom manželstve krízu – nech už je príčinou čokoľvek?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Proroci a králi* si prečítaj kapitolu „Náprava“ (PK 669–678; PK/sk/ 355–360).

„K pravému náboženstvu nerozlučne patrí pracovitosť a horlivosť pri plnení Bohom uložených povinností. Príležitostí by sa ľudia mali chopiť ako Bohom určených možností na splnenie jeho vôle. Pohotové, rozhodné a v správny čas splnené povinnosti vedú k víťazstvu, kým otáľanie a zanedbávanie sa končí neúspechom a zneuctením Boha. Ak predstaviteľom Božieho diela chyba horlivosť, ak sú nevšímaví, ľahostajní a ak nepracujú cielavedome a účelne, potom aj cirkev zľahostajnie, spovrchnie, ochladne. Ak však budú posvätné a oddane slúžiť Bohu, potom budú aj veriaci zjednotení, plní nádeje a horlivosti.

Písmo uvádza viaceré ostré a vyhranené protiklady. Protiklad hriechu a svätosti nás nabáda chrániť sa pred prvým a prijať to druhé. Tam, kde je reč o nenávisti, pretváрке či Sanballatovej a Tóbijovej zrade, čítame aj o Ezdrášovej a Nehemiášovej šľachetnosti, oddanosti a obetavosti. Od nášho rozhodnutia závisí, ktorý príklad budeme nasledovať. Božie slovo pripomína strašné následky prestupovania prikázaní ako protiklad požehnania, ktoré je ovocím poslušnosti. My sami sa musíme rozhodnúť, či chceme znášať následky hriechu, alebo sa tešiť z požehnania. (PK 676; PK /sk/ 358.359)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Pri čítaní príbehov o riešení problému zmiešaných manželstiev je zrejmé, že mnohí ľudia neboli oddaní Bohu. To bol aj dôvod, prečo sa rozhodli pre pohanské manželky. Ezdráš sa rozhodol, že ich nenechá, aby si robili, čo chcú. Snažil sa ich napomenúť a napraviť, aby ich priviedol k zmene. Bola však táto zmena ozajstná? Tým, že zmenili svoje konanie, zmenilo sa aj ich vnútro? Posilnila sa ich oddanosť Bohu? Z čoho môžeme usudzovať, že mnohí z nich sa v skutočnosti nezmenili? Čo sa môžeme naučiť z ich chýb? Prečo je zmena srdca naozaj taká dôležitá?
2. Hoci Božie princípy sú večné a absolútne, v rôznych kultúrach je potrebné ich aplikovať s múdrosťou a citom. Prečo musíme mať na pamäti tieto rozdiely, keď sa snažíme uviesť Božie princípy do našich životov a situácií?
3. Čo nám môže pomôcť robiť múdre rozhodnutia bez toho, aby sme dopúšťali ústupkov voči pravde a obmedzovali osobnú slobodu iných?